

Eerste hulp bij ongeloof met beperkte verbanddoos

Geloven in God is beslist níét irrationeel, zegt auteur Gabor Locht. Wie toch in twijfels verstrikt raakt, krijgt van hem 'eerste hulp bij ongeloof'.

Recensie

Tjerk de Reus

Is de Bijbel niet gewoon een sprookjesboek? Zijn wonderen geen vrome verzinsels? Wat doet de goede God aan het alomtegenwoordige lijden in onze wereld? Op deze en verwante vragen wil Gabor Locht (1975), docent aan de Evangelische Hogeschool en geschiedenisleraar, duidelijke antwoorden geven. Dit doet hij in *Eerste hulp bij ongeloof*, een helder geschreven en tamelijk breed opgezet boek.

De motivatie voor deze onderneming hangt samen met de persoonlijke ontwikkeling van de auteur. Hij raakte als student sterk onder de indruk van argumenten tegen God en het christelijk geloof. Hij wankelde, maar koos er uiteindelijk voor om zijn vertrouwen op God en de Bijbel te stellen. En nu, een aantal jaar later, stelt hij vast dat deze persoonlijke geloofsstap helemaal niet irrationeel was. Eerder omgekeerd: hij heeft ontdekt, studierend in Bijbel, theologie en archeologie, dat de Bijbel gewoonweg een betrouwbare 'bron van informatie' is. Wie dat niet zo kan meemaken, biedt hij daarom 'eerste hulp'.

Waar bestaat deze 'eerste hulp' uit? Locht behandelt eerst een paar algemene vragen, onder meer rond geloof en wetenschap. Daarna gaat hij uitvoerig in op de historische betrouwbaarheid van de Bijbel. Allerlei archeologische vondsten en historische gegevens komen in beeld, die de betrouwbaarheid van

met name de oudtestamentische verhalen aannemelijk moeten maken. Locht concludeert bijvoorbeeld dat er geen enkele reden is het verhaal over David en Goliath naar het rijk der fabelen te verwijzen. Het is fascinerend om dit allemaal te lezen. Maar je vraagt je gaandeweg ook af welke tegenvoorbeelden hier buiten beeld blijven, die mogelijk duiden op historische 'fouten' in de Bijbelverhalen. Het klopt allemaal perfect wat Locht vertelt - maar dat kan toch niet het hele verhaal zijn? Ook niet ten aanzien van het Nieuwe Testament, met bijvoorbeeld evidente verschillen tussen de evangeliën.

Historiciteit

In dit boek wordt nadrukkelijk gehamerd op het belang van de historiciteit van de Bijbel. Wie er anders over denkt, heet al snel 'liberaal' en zou redeneren op grond van 'ongeloof'. De boektitel onderstreept de claim die hier ligt.

Nu hebben Bijbelwetenschappers soms de neiging alle historiciteit weg te wuiven en het is beslist zinvol dat Locht zich met behulp van archeologie en oudheidkunde hier tegen keert. Maar hij denkt niet hardop na, met zijn lezers, over de belangrijke vraag hoe die oude Bijbelverhalen zelf gelezen willen worden.

Zou er verschil kunnen bestaan tussen onze kijk op 'historisch betrouwbaar' en die van de oude Hebreërs in het tweede en eerste millennium voor Christus? Hoe hebben zij destijds al die verhalen opgevat en hoe hebben zij ze bedoeld? Dergelijke hermeneutische

vragen, die mikken op de eigenheid van de Bijbelse verslagen, stelt Locht niet. Voor hem moet het kloppen, anders hebben we te maken met vrome verzinsels ofwel misleiding - en daarop zou hij zijn geloof niet willen funderen. Maar met deze insteek neemt de eigen Bijbelvisie toch wel een erg grote plek in, wat de bril waarmee we de Bijbel lezen nadrukkelijk kleurt. Dit kan het zicht ontnemen op wat zich in de Bijbelse geschriften aandient, in al zijn historische en onhistorische argeloosheid, vanuit een cultuur die geografisch en qua tijd ver van de onze verwijderd is.

Niettemin wordt in dit boek ook een terechte vorm van redelijkheid bepleit. De kloof tussen geloven en weten wordt in onze cultuur sterk uitvergroot: geloven zou iets hyper-individueels zijn, waarmee je geen enkele aanspraak op redelijkheid of waarheid zou mogen maken. Maar waarom eigenlijk niet, vraagt Locht. Ook als het gaat om de opstanding van Jezus kun je je afvragen of er goede redenen bestaan om dat als 'waar gebeurd' te beschouwen. Al te gemakkelijk wordt soms geconcludeerd dat Jezus 'in de geest van zijn volgelingen' is opgestaan. Ook dan kun je je afvragen of een West-Europese hermeneutiek niet te veel inspraak heeft. Locht slaagt er dus geregeld in om een spaak in het wiel te steken van populaire conclusies. Maar de algehele discussie over historische betrouwbaarheid zou je niet zo pontificaal onder de noemers 'geloof' versus 'ongeloof' moeten voeren. Daarvoor is de Bijbel een te complex boek.

► Gabor Locht, EHBO. Eerste hulp bij ongeloof. Voor wie vragen heeft over God en de Bijbel, Gideon, 19,95 euro

